

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 18 (903)

Reede, 19. mai 1978

XXX aastakäik

ÜLKNÜ XVIII KONGRESSI TULEMUSTEST JA TPI KOMSOMOLIORGANISATSIOONI ÜLESANNETEST

◆ ELKNÜ TPI KOMITEE OTSUS 15. MAIST 1978. a. ◆

Kirka leheküljena läks Leninliku Komsomoli 60-aastasessa ajalukku ÜLKNÜ XVIII kongress, mis toimus meie kodumaa pealinnas Moskvas 25.—28. aprillini 1978.

Leninlik Komsomol oli ja on Kommunistliku Partei ustav abiline, tema kindel reserv. Partei juhtimisel on komsomol ideeliselt ja organisatsiooniliselt tugevnenud, on tõusnud tema osa kommunistliku ülesehitustöö eeslinnil.

NLKP Keskkomitee tervituses ÜLKNÜ kongressile on öeldud: «Kommunistlik Partei tunneb uhkust Leninliku Komsomoli üle, kes peegeldab meie maa noorsoo parimaid iseloomuomadusi. Arenenud sotsialismi tingimustes kasvav nõukogude noorsugu päris vanematelt põlvkondadelt sügava veendumuse kommunistliku ideaalides, ustavuse Lenini üritusele, oskuse ennastalgavalt töötada ühise eesmärgi nimel.»

Kongressi keskseks sündmuseks oli NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe sm. L. I. Brežnevi sügavasisuline, laialauluslik, süttiv kõne, mis sisaldas kõrget hinnangut, hoolitsust, leninlikku nõudlikkust noore põlvkonna vastu ja milles esitati perspektiivne, konkreetne ning teaduslikult põhjendatud programm noorsoo kommunistlikuks kasvatamiseks, komsomoli osavõtuks kommunistlik ülesehitustööst.

ELKNÜ TPI Komitee, tutvunud põhjalikult NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe sm. L. I. Brežnevi kõnega ning ÜLKNÜ XVIII kongressi teiste materjalidega noortes kommunistliku teadlikkuse, kommunistliku ehitamise valmiduse, tahte ja oskuse kujundamise kohta, m ä r g i b:

I

Ideelis-poliitilises kasvatustöös on meie komsomoliorganisatsiooni tähtsaim ülesanne tulevastes spetsialistides marksistlik-leninliku maailmavaate, ühiskondlik-poliitilise aktiivsuse ja kommunistlike eesvõitleja omaduste kujundamine, mida me teeme koostöös instituudi administratsiooni ja ühiskondlike organisatsioonidega parteikomitee juhtimisel.

Selleks:

* Koos ühiskonnateaduste kateedritega mitmekülgset analüüsi õppeaduse kvaliteeti ühiskondlik-poliitilistes õppeainetes, täiustada seminaride ettevalmistamist ja läbiviimist, siduda neid oskuslikult igapäevase elu nõuetega.

* Kujundada üliõpilaste oskust omandatud teadmiste baasil anda kaasaja sündmustele klassiline ja parteiline hinnang, pida järeleandmatut võitlust väära ideoloogia ja moraali ilmingute vastu.

* Marksistlik-leninliku teooria, ÜLKNÜ ajaloo ja rahvusvahelise noorsooliikumise aktuaalsete probleemide tundmaõppimiseks kaasata rohkem üliõpilasi osalema ainetundja konkurssides, ühiskonnateaduste kateedrite uurimistöodes, teaduslik-tehnilistes konverentsides, üleliidulistel olümpiaadidel.

* Pida iga komsomoliaktivisti ülesandeks olla eeskujuks marksistlik-leninliku teooria tundmaõppimisel.

* Igal komsomoliorganisatsioonil püüelda selle poole, et kõik tema liikmed omandaksid poliitilise võitleja ning organisatori oskusi. Tõhustada Noorte Lektorite Kooli ja ühiskondlike erialade teaduskonna tööd.

* Pidevalt täiustada üliõpilaste ühiskondlik-poliitilist praktikat, muutes selle teoreetiliste teadmiste tegelikuks rakenduskohaks.

* Ideelis-poliitilise kasvatustöö läbiviimisel lähtuda TPI-s väljatöötatud «Üliõpilaste kommunistliku kasvatuse programmist kogu õppeajaks».

II

Tõekasvatases pida meie komsomoliorganisatsiooni tähtsaimaks ülesandeks kujundada igas üliõpilases kommunistlik suhtumine õppetöösse kui oma põhitegevusse, tagada iga üliõpilase kõrge organiseeritus ja distsipliin; jõuda selleni, et iga üliõpilane täiendaks pidevalt oma teadmisi; suunata erialaste kogemuste, teoreetiliste teadmiste ja laia eru-

diitsiooni rakendamine loomingulisteks otsinguteks, aktiivseks osavõtuks ühiskondlikult kasulikest tööst.

Selleks:

* Veelgi hoogustada šeflüstööd Tallinna keskkoolides, viies läbi kutseorientatsiooni erialaringide juhendamisel. Aidata TPI vastuvõtukomisjoni parimate üliõpilaskandidaatide väljasegitamisel.

* Suurendada komsomoliorganisatsiooni osa ettevalmistusosakonna kuulajate ja esmakursuslaste kiiremas lülitamises instituudi ellu.

* Õppeaduse parandamisel ja väljalangevuse vähendamisel suunata peatähelepanu õpperühmale. Just seal tuleb luua printsiipaalsuse, vastastikuse abistamise õhkkond, tugevades iga õppuri isikliku vastutust õppetöö tulemuste eest ja kollektiivi kui terviku vastutust iga üliõpilase eest. Muuta iga õpperühma komsomoliorganisatsiooni südameasjaks õppetöö loodrite personaalküsimuse arutamine.

* Jätkata õpperühmadevahelise konkursi läbiviimist, täiustada parimate õpperühmade, nimeliste stipendiaatide eesriidlike töökogemuste laialdast tutvustamist.

* Viia läbi uurimusi õppeadusest mõjutavate tegurite suhtes, teha konkreetseid ettepanekuid õppeprotsessi täiustamiseks, üliõpilaste ajabilansi otstarbekaks kasutamiseks.

* Täiustada üliõpilaste suunamist teaduslikku loometöösse. Arendades edasi ÜTU ja ÜKB tööd, kaasata veelgi enam üliõpilasi lahendama just aktuaalseid teaduslik-tehnilisi ja konkreetseid rahvamajanduslikke ülesandeid.

* Tõhustada ehitusmaleva liikumist, muutes ta õppekasvatustööprotsessi lahutamatuks osaks. Luua spetsialiseeritud malevarühmi, arvestades TPI erialade jaotust. Tagada kolmandal semestril iga üliõpilase kõrge tööviljakuse tihed seos ideelis-poliitilise tegevusega.

III

ELKNÜ TPI Komitee tähtsaks ülesandeks on kujundada üliõpilaste kommunistlik kõlblus, aktiivne eluhoiak, tagada nõukogude elulaadi normidest ja tõekspidamistest arusaamine ning nendest kinnipidamine.

Selleks:

* Kasvatada noort spetsialisti leninlike elu- ja tegevusnormide varal. Isiklike huvide lahutamatu ühtsus ühiskondlike kohustustega peab saama nõukogude spetsialisti käitumisnormiks.

* Muuta ühiselamud tõelisteks ühiskodudeks, kus on normaalsed elu- ja puhketingimused, vaba aja veetmise võimalused. Arendada edasi omavalitsust ühiselamutes.

* Vaba aja sisustamisel pidevalt arvestada tudengkonna soove. Puhkeõhtute korraldamiseks kasutada rohkem instituudisisesid võimalusi. Toetada ELKNÜ Keskkomitee juures asuva Üliõpilasnõukogu initsiatiivi Tallinna Üliõpilasmaja loomisel.

* Igati soodustada kuvialaklubide tegevust, pidades neid üliõpilaste ideelis-poliitilise ja kõlblise kasvatuse ning vaba aja sisuka veetmise heaks vormiks.

* Esteetilise ja kunstilise maitse kujundamisel arendada edasi taidluskollektiivide tegevust ja üliõpilastaidlust. Regulaarselt viia läbi taidluskonkurse ning saata tablimad taidlejad esinema vabariiklikele ja üleliidulistele üritustele.

* Täie tõsiduse ja printsiipaalsusega suhtuda igasse sotsialistliku ühisele normidest kõrvalekaldumisse. Järjepidevalt võidelda selliste negatiivsete nähtuste ja omaduste vastu nagu alkoholi kuritarvitamine, suitsetamisega liialdamine, amoraalsed elukombed, asjadekultus ja isikliku kasusaamise mentaliteet, egoism, ükskõiksus.

* Püüelda selle poole, et iga tulevane spetsialist oleks aktiivne kehakultuurlane, VTK-märklane, täiustaks oma spordimeisterlikkust.

NB!

ELKNÜ TPI Komitee kokustas selle otsuse läbi arutama teaduskondade komsomoliaktiivi ja kõigi kommunistlike noorte seas ajavahemikul 22.—30. mail.

KES KUS MIS

SÕNAVÕTT KA MEILT

Reedel, 12. mail toimus Tallinnas ELKNÜ Keskkomitee II pleenum, mille päevakorra esimeses küsimuses — «ÜLKNÜ XVIII kongressi tulemustest ja vabariigi komsomoliorganisatsioonide ülesannetest, mis tulenevad NLKP Keskkomitee tervitusest, NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSVL Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe sm. L. I. Brežnevi kõnest kongressil ning ÜLKNÜ XVIII kongressi materjalidest» tegi ettekanne ELKNÜ Keskkomitee esimehe sekretär Indrek Toome. Sõnavõtnute hulgas oli ka TPI üliõpilane, komsomolisekretäri asetäitja siseorganisatsioonilise töö alal Ants Liimets.

ÜLIÕPILASNÕUKOGU TAASSUND

Ideis aset neljapäeval, 11. mail ELKNÜ Keskkomiteesse olid kokku tulnud vabariigi kõikide kõrgkoolide esindajad. Sissejuhatavalt kõneles ja rääkis Üliõpilasnõukogu ülesannetest ELKNÜ Keskkomitee üliõpilaseosakonna juhataja Henri Soova.

Nõukogu esimeheks sai TRÜ IV kursuse jurist Madis Kallion, tema asetäitjaks Ants Liimets TPI L-teaduskonnast. Vastutav sekretär on Eike Aasmäe TPedI-st.

Moodustati nõukogu 4 sektorit: õppe-teadusliku töö sektor (juhataja Urmas Palmaru TPedI-st), ideoloogiasektor (Kalle Liiv TRÜ-st), meediasektor (Raivo Kaljuste EPA-st), pressigrupp (Hallar Lind TRÜ-st). Üliõpilasnõukogu koosseisu kuuluvad peale kõigi kõrgkoolide komsomolisekretäre ja aktiviste ka kõrgkoolide (TRÜ, EPA, TPI) ajalehete toimetuste esindajad.

Taasasutatud Üliõpilasnõukogu mureks jäävad kogu vabariigi üliõpilaskonna probleemid (üliõpilasmaja, üliõpilastraditsioonid jms.).

PIDULIK LÕPETAMINE

Marksismi-Leninismi Ülikooli TPI teadusliku kommunistliku osakonna IV lennu lõpuaktus toirnuv 24. mail kell 17 ruumis 4-103. Avasõna on TPI parteikomitee sekretär Aadu Taltit, sõna tervituseks on EKP Keskkomitee ja EKP Tallinna Linna-komitee esindajatel. Diplomid annab kätte Marksismi-Leninismi Ülikooli direktor Vilma Valkonen.

NTN

Selgunud on TPI noorteadlaste tööde konkursi tulemused.

I preemia (150 rubla) — tööstusliku soojusenergeetika labori vanemteadur TOOMAS TIHKMA, II preemia (100 rubla) — füüsikalise keemia kateedri vanemteadur ENN MELLIKOV, III preemia (70 rubla) — pulbermetallurgia labori juhataja PRIIT KULU ja sama labori vaneminsener BORIS JAKOVLEV.

ELKNÜ Keskkomitee poolt välja kuulutatud teadus- ja tehnika- ja töötamisalaste tööde 1978. aasta konkursile saadeti edasi T. Tihkma ja E. Mellikovi tööd.

LOODUSHOID JA INSENERID

Sellisel teemal kõneldi kolmapäeval ENSV Looduskaitse Seltsi TPI sektiooni üldkoosolekul. Juttu oli Eesti vetekaitse olukorrast, anti ülevaade sektiooni tegevusest ja valiti uus juhatus.

FILMIKLUBI ABONEMENT

12. hooajaks antakse klubi 12. hooaja liikmetele ruumis 5-314 veel 23., 25. ja 30. mail kella 17-18-ni. Kasusa võtta vana abonementkaart. Uus kaart maksab 6 rubla.

ANSAMBEL «EUFONIA»

esineb TPI aulal 20. mail kell 17. Pilet maksab 1 rubla, mis tuleb viia ruumi 4-103.

KOMSOMOLIKOMITEES

* Igor Mihelson jagas ÜLKNÜ XVIII kongressi müljeid.

* Tarmo Veer tegi kokkuvõtteid Võidupüha matkast. Komsomolikomitee karikas massilisuse eest anti üle võitja tea-

duskonna — L-teaduskonna kehakultuurinõukogu esimehele Tarmo Pügile.

* ÜLKNÜ ridadesse võeti vastu K-teaduskonna diplomand Igor Sabelejevits, E-teaduskonna III kursuse tudeng Sirje Laanemets ja L-teaduskonna II kursuse tudengid Ülle Teder ja Raivo Lukksepp.

* Ene Randvee tegi kokkuvõtteid Rahvaste Sõpruse Päevadest ja UTÜ XXX konverentsist. Külalisi oli 28-st kõrgkoolist: TRÜ-st, 11 liiduvabariigi kõrgkoolist (Gruusiast, Valgevenest, Ukrainast, Leedust, Lätist, VNFSV-st) ning 8 rajatagusest kõrgkoolist (Ungarist, Poolast, SDV-st, Tšehhoslovak-

kiast), kokku 72 inimest. UTÜ konverents töötas 33 sektsioonis, esitati 475 tööd, sealhulgas 56 külalistelt.

RSP üritustest õnnestusid eriti hästi vastuvõtt Raekoja, rektori vastuvõtt Taidejate Majas, «Fixi» kontsert, ekskursioonid ettevõtetesse. Puudujääke esines üliõpilaspalli, rahvaste sõpruse kontserdi, ka-teedrite vastuvõtu, miitingu ja filmiprogrammi läbiviimisel.

Kogu üritus ei mõjunud TPI tudengite suuriritusena, vajakajääki reklaamist oma maiseinte vahel. Edaspidi tuleks korraldada UTÜ konverents ja RSP eraldi: seekord võitis UTÜ ning kaotas paljuski RSP.

Komsomoliaktiivi tuleks rakendada lähimõeldumalt ja operatiivsemalt. Enam tuleks tutvustada ja propageerida tipimaja suuriritusi vabariiklikes ajalehtedes, raadios ja televisioonis.

Komitee võttis vastu otsuse avaldada kiitust Hanno Rohflele, Jelena Rodionovale, Aime Vaderile, Tiit Vellendile, Ene Randveele, Priit Piksarvele ja Toomas Undile.

* Jüri Laast-Laas tegi kokkuvõtteid EÜE-78 komplekteerimise käigust. 15. mai seisuga on TPI-s komplekteeritud 81,9% plaanist (vastu võetud 737 perfo-900-st). Esile tuleks tõsta K- ja E-teaduskonda komplektee-

rimisplaani täitmisel. Palju on veel puudu M- ja A-teaduskonna perfosid.

Tänavusest komplekteerimisest on ülevaade parem, üldine asjaajamine on möödunud aastaga võrreldes paranenud. On toimunud edukalt ka kaadri väljaõpe.

* Priit Piksarv rääkis SUT-i organiseerimisest. Suvisele praktikale oodatakse tudengeid ehitusjaoskonnas, majandusosakonnas, ühiselamutes, kehalise kasvatuse ja sõjalise õpetuse kateedrites.

PILLE-TRIIN VALGMÄE

Tehnikadoktor HUGO TIISMUS

12. mail 1978 omistas NSV Liidu Kõrgem Atestatsioonikomisjon tehnikadoktori teadusliku kraadi elektriseadmete erialal meie instituudi õppeprorektori Hugo Tiismusele, kes on sellest päevast esimene tugevoolu tehnikadoktor Eesti NSV-s. Doktoritöö kaitsmine teemal «Automatiseeritud magnetohüdrodünaamiline elektrijam» toimus 13. mail 1977. a. V. I. Ulja-

novi (Lenini) nimelise Leningradi Elektrotehnikainstituudi spetsialiseeritud nõukogus.

Kaitsemisel märkisid oponendid töö uudsust, aktuaalsust ning eriti asjaolu, et töö tulemusena on pandud tõhus teoreetiline ja praktiline alus uuele teaduslikule suunale — magnetohüdrodünaamiliste elektrijamite uurimisele. Väitekirja üldistas esimesena NSV Liidu magnetohüdrodünaamiliste elektrijamite uurimisel seni saadud teoreetilised ja eksperimentaalsed tulemused.

Värske tehnikadoktor asus tööle TPI-s vastloodud tööstuse elektrifitseerimise kateedrisse 1956. a. Eelnevalt oli H. Tiismus lõpetanud aspirantuuri V. I. Uljanovi (Lenini) nimelises Leningradi Elektrotehnikainstituudis tehnikakandidaadi teadusliku kraadiga. Tema teaduslikku juhendajaks oli üks elektrijamite teooria aluste rajajaid prof. S. Rinkevits.

Täie innu ja energiaga võttis tehnikakandidaat H. Tiismus esimese kateedrijuhataja prof. A. Voldeku juhendamisel algusest peale osa kateedri kujundamisest ja tugevdamisest ning tema teadusliku põhisuuna — magnetohüdrodünaamiliste pumpade uurimisest ja väljarendamisest.

Viljakas töö prof. A. Voldeku koolkonna ühe võimekama liikmena tõi H. Tiismusele tunnustuse nii töökollektiivis kui ka üleliidulises ulatuses. Pärast

prof. A. Voldeku lahkumist TPI-st 1961. a. jätkas dots. H. Tiismus tööd elektrijamite kateedri juhatajana ning uurimissuuna teadusliku juhendajana. 1960-ndail aastail muutusid aktuaalseks magnetohüdrodünaamiliste pumpade juhtimisprobleemid. H. Tiismusele omae energiaga asuti neid probleeme lahendama. Viljakat tööd kroonis edu 1966. a., mil H. Tiismuse otsesel osavõtul ja juhtimisel juurutati Ust-Kamenogorski Tiitani- ja Magneesiumi kombinadis maailma esimene magnetohüdrodünaamiline ajam sulammagneesiumi transportamiseks rafineerimiseahjust valukonveierile.

Töö tulemusi teaduspõhul märgiti ära 1967. a. Nõukogude Eesti preemiaga. Järgnevad aastad kulusid magnetohüdrodünaamilise ajami juhtimisprobleemide teoreetilisele läbitöötamisele ja laboratoorsele uurimisele. Samaaegselt jätkati mhd-ajamite tööstuslikku juurutamist mitmetes NSVL metallurgia- ja valutehastes.

H. Tiismus on nende ülesannetega edukalt toime tulnud. Elektrijamite kateedri uurimiskollektiiv on suurenenud 1963. aastaga võrreldes viis korda. H. Tiismuse teaduslikul juhendamisel kaitsiti ajavahemikul 1970—1978 kateedri liikmete poolt edukalt 6 kandidaadiväitekirja, 2 tööd ootavad kaitsmispäeva. Suureks tunnustuseks elektrijamite kateedri tööle oli 1975. a. üleliidulise auto-

matiseeritud elektrijamite teadusliku konverentsi korraldamine TPI-s. Alates 1977. a. juhendab H. Tiismus elektrijamite ja elektrotehnika aluste kateedri ühise mhd-alase uurimiskollektiivi tööd.

Mõistet «magnetohüdrodünaamiline elektrijam», mis on leidnud ametlikku tunnustust riiklikus standardis, seostatakse kõigjal NSV Liidu H. Tiismuse nimega. Käesolevaks ajaks on TPI kujunenud juhtivaks keskuseks NSV Liidu magnetohüdrodünaamiliste ajamite uurimisel.

Üheaegselt pingelise tööga nii rektoraadis kui ka elektrijamite kateedris on värske tehnikadoktor pidevalt ja suure vastutustundega täitnud üleliidulise, vabariikliku ja institutsioonilise tähtsusega ühiskondlikke ülesandeid.

Samaväärsena printsipiaalsuse, kõrge erudeerituse ja perspektiivtunde ning probleemikõutlusega hindavad kolleegid elektrijamite ja elektrotehnika aluste kateedrist oma teadusliku juhendaja sügavat inimlikkust ja julgustavat abivalmidust.

NSV Liidu Kõrgema Atestatsioonikomisjoni otsus TPI õppeproktorile, elektrijamite kateedri uurimissuuna teaduslikule juhendajale dots. H. Tiismusele doktorikraadi omistamise kohta on tunnustuseks elektrijamite kateedri ning eelkõige värskele tehnikadoktorile endale.

Soovime tehnikadoktor Hugo Tiismusele jõudu ja jaksu instituudi õppeprotsessi juhtimisel, raugematut energiat uute teaduslike probleemide püstitamisel ja lahendamisel ning edu ühiskondlikus töös, samuti aga teravat silma ja jahihõnne pingest tööst vabal ajal.

KOLLEEGID

VEEL ÜKS EKSMAG

Osa meie üliõpilastest tegi sel kevadel juba varakult eksamitega algust. Nimelt sooritasid mai algul umbes 20 tudengit UAS «Inturisti» juures giidiksami. Eksam nagu eksam ikka, nõudis pisut õnne ja tublit ettevalmistustööd. Mis viimasesse puutub, siis ei tohtinud küll puudujääke olla. Iseseevalte tööle lisandusid mitmesugused ettevõtmised tootmispraktika osakonna eestvedamisel. Osavõttu iganeljapäevast UAS «Inturisti» giidide kvalifikatsioonitöstmise kursustest võiks kadestada nii mõnigi lektor. Kursustel on kuulatud loenguid majandusteaduse, välispoliitika ning kunsti valialast.

Et meie giidi seltsis ükski turismigrupp igavust ei tunnaks, pühendati üks õhtupoolik seltskondlike mängude õppimisele. Oma oskusi andis edas mängujuht Eha Mai TPEDI-st. Toimunud üritustest võiks mainida veel ühikursusi ning aprilli lõpus toimunud näitekursiooni.

Need, kelle teadmised piisavaks arvatakse, saavad õiguse ning võimaluse juhendada ning linnaga tutvustada suvel TPI-sse saabuvad küllalised, praktikante ja turismigruppe. Tööpuudust pole karta, sest nagu igal aastal, oodatakse tänavagi TPI-sse sadu üliõpilasi NSVL kõrgkoolidest ning välisriikidest.

TIINA VIJA
TI-61

(Algus TP-s nr. 16).

● KUS ON LAHENDUS? ●

Inimkonna peamiseks toidulainikaks on põllumajandus. Arengumaad ei suuda end ise põllumajandussaadustega varustada ja peavad neid importima. Viimastel aastatel on toiduainete importi tunduvalt laiendanud naftakriisist rikastunud Araabia riigid. Hinnaõhus pole nulle maadele piduriks. Toiduainete sisseveo eelistamine nende tootmisele riigis eneses halvab inimkonna üha kasvavate vajaduste rahuldamist. Seepärast peab toiduainete tootma kõikjal, kus selleks on võimalusi.

Põllusaaduste tootangu suurendamiseks aitavad kaasa kõrgeaegiliste sortide aretamine, külvipinna laiendamine uute maade hõlvamise teel, kaasaegse agrotehnika ja väetiste kasutamine.

Nisu ja rukki hübriidina on loodud uus teravili — triticale. Seda saab kasvatada liivastel ja väheviljakatel maadel. Teravili on vastupidav nii külmale kui ka põuale ning majanduslikult nisust tasuvam. Triticale'i kasvatatakse katseliselt viiel mandril.

Leningradi professori B. Moškovi arvates võiks teravilja kasvatada laialdaselt kasvahoone-tes. Kunstliku valgustusega kasvahoone-tes võivad aastast koguda 6 teraviljasäaki. Nähtavasti seda võimalust lähitulevikus

siiski veel ei kasutata. Arvatakse, et juba kaugemas tulevikus ka uutoopilise näiv projekt — kasvatada nisu ja teisi põllukultuure Kuul. Laborikatsetega sel alal on siiski juba alustatud.

Põllumajandusmaa laiendamiseks on mitmeid võimalusi. Saksa majandusteadlase F. Baase arvates võiks ühisabinõusid kasutades põllupinda maailmas kahekordistada. Kui Aafrika troopikavöötmes viia ellu tsetsekärbse hävitamise programm, saaks karjamaana kasutada 7 miljonit km² seni kasutamata maad.

On koostatud projekte ulatuslike kuivenduse- ja niisutusüsteemide rajamiseks, jõgede voolu suuna muutmiseks ning vihma kunstlikuks esilekutsumiseks.

Reaalsuse ja fantastika piiril on USA teadlase K. Herique ettepanek suunata Maa-lähedasele orbiidile viidud peegli-üsteemi «Solett» abil päikesevalgust maakera õpipoolele. See võimaldab laiendada viljakandvat maad ja suurendada saake. Teadlase arvates on projekt teostatav sajandivahetuse paiku ning tasuks end 20 aastaga.

Põllumajanduses kasutatava tehnika osas ilmneb arengumaade mahajäämus eriti selgelt. Nii on troopilises Aafrikas endiselt peamine põllutööriist kõblas, saha kasutamiseni on jõudnud vaid 2—3% talupoegadest.

DAMOKLESE MÕÕGA ALL

PRIIT KASEPALU
TP-41

● MEREST VÕI KEEMIA-TEHASTEST? ●

Praegu kasutab inimkond tühist osa maailmamere toidurikusest. Peamine on senini kalapüük.

Mitmete kalaliikide, nagu heeringa ja tursa püük läheneb suurimale lubatavale tasemele. Ulatuslike ookeaniavaruste kalavarused pole aga seni veel küllaldaselt uuritud. Varud on siiski ka piirid ning prognoositakse, et stabiilselt saadava saagi kõrgeim tase saavutatakse juba aastatuhande lõpuks.

Limuseid, koorikloomi ja vetikaid tarvitavad toiduks mereäärsete riikide elanikud. Suur on nende osa jaapanlaste ja filipiinlaste menüüs.

Mõne aasta eest hakati põhjalikult uurima Arktika krilli-avarusi.

Arvatakse, et selle väikese vähilise tööstusliku püügi korraldamine võib loomset valku miljardi inimese toidulauale. Ka keemiat ei ole toitlusprob-

leemi lahendamisel kõrvalseisja. Viimastel aastatel on tunduvalt laienenud sünteetiliste ja tehstoiduainete tootmine.

Tööstusmaade kaupluseletidele on jõudnud tehisiha, mis oma maitset ei jää alla loomulikule. Kolmandik ameeriklaste kohvikooresst ja Havail joodavast piimast ei ole naturaalne.

Valku on võimalik sünteetisid tselluloosist või naftast. Saadud massi vastavate vedelikega immutades võib talle anda soovitava maitse ja värvuse. Tehistoidu valmistatakse ka soja-valgust.

Praegu on kunstlike toiduainete osa veel suhteliselt väike, kuid prognoositakse, et sajandivahetusel katab piima- ja liha-asendajate kasutamine 30% valgutarbest. Et asendajad on naturaalsest toiduainetest tunduvalt odavamad, kujuneb nende tootmine tööstusfirmadele ka tulusaks äriks.

● KUIDAS KUSTUTADA INIMKONNA JANU? ●

Üha teravamaks muutub mageda yee probleem. Mage vesi moodustab alla 3% maailma veevarudest. Kolmveerand sellest on liustikud ja polaaralade jääväljad.

Päevane veetarbimine inimese kohta ülatub 3 liitrit. Aafrika poolkõrbes 500 liitrit Pariisis ja 1045 liitrit New-Yorgis.

Veevajadus suureneb pidevalt. Oma osa nõuavad tööstusettevõtted, suur hulk vett läheb põldude niisutamiseks.

Kasvava veetarbe katmisel on suur perspektiiv merevee magestamisel. Kuveit saab juba praegu sel teel peaaegu kogu oma vee. Ulatuslikult ehitatakse magestusseadmeid Saudi-Araabias.

Prantsuse teadlane P.-E. Victor koostas projekti Antarktika jäämägede transportimiseks Saudi-Araabiasse. Lennukiga otsitakse sobiv jäämägi. Sellele antakse elektriga kuumutatud trosside abil voolujooneline kujuk ja võimsate püksiride abiga asub mägi teele. Et 180 miljoni m³ mahuga jäämägi Antarktikast Punasesse mere jõuaks, kulub 6 aastat.

● ÜHISJÕUDEDEGA ●

Toiduprobleemi on reaalselt võimalik lahendada ainult kõikide riikide ühisjõududega. Vajalike toiduainete tootmist ei suuda kindlustada üksnes riigid ja rahvad, kes kannatavad toidupuuduse all. Lahendamiseks peavad osa võtma ka maad, kus on toitu küllalt. Selleks on vaja rahvusvahelist koostööd ja vastastikust arusaamist. Edu saavutamise nõuab kõikidelt rahvastelt tõsist tööd ja kokkuhoidu.

Lahenduse eelduseks on püsiv rahu ning tohutute sõjaliste kulutuste vähendamine. Meenu-tame siinkohal neli aastat tagasi vastuvõetud ja seni ellu viimata ÜRO resolutsiooni, mille järgi suurriigid vähendaksid oma sõjalisi eelarveid ning suunaksid kümpeidiku säästetud summadest arengumaade abistamiseks.

TPI. Tuleohutuse eeskirjad.
Tallinn, 1976.

Kõik TPI allüksuste juhatajad peavad tutvuma tuleohutuse eeskirjadega ning võtma need kohustuslikuks täitmiseks tege-likus töös.

Väljavõtteid:

1.3.3. Allüksuste ruumides on suitsetamine keelatud. Suitsetamine on lubatud selleks eraldi määratud ko-
has.

1.9.6. Suitsetamine auditooriumi-
des, laborites, kabinetides ja töö-
kodades on keelatud. Suitsetamis-
kohad koridorides tähistada suitse-
tamist lubavate siltidega.

1.15.1.3. Ühiselamutes on suitsetami-
ne lubatud ainult selleks ettenäh-
tud suitsetamiskohtades.

1.15.11. Ühiselamutes on keelatud
suitsetada ja kasutada lahtist tuld
pööringutel, tubades ja kõigis põ-
levmaterjalide hoiukohtades.

1.18.1. Isikud, kes rikuvad tule-
ohutuse eeskirju, võetakse admini-
stratiivvastutusele.

2.1 Tuleohutuse eest vastutavad
isikud allüksustes määratakse rek-
tori käskkirjaga. Vastutus allüksu-
se tuleohutuse eest pannakse isik-
likult nende juhatajatele.

2.1.16. Tuleohutuse eest vastutav
isik on kohustatud nõudma, et te-
male alluvas osakonnas suitseta-
takse ainult selleks ettenähtud ko-
has.

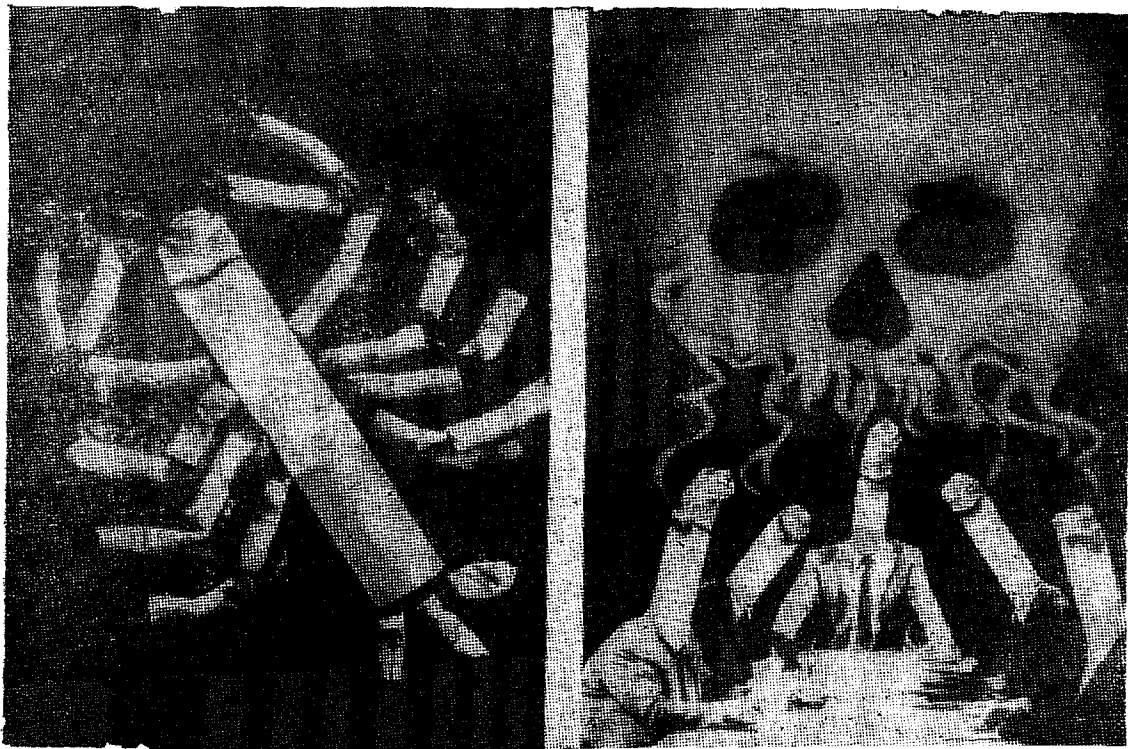
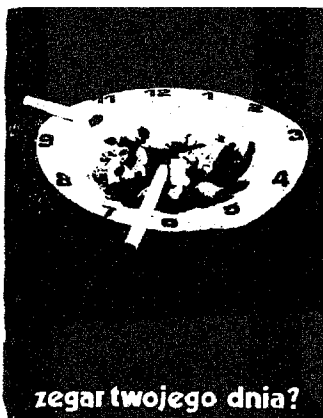
Nii PEAKS OLEMA. Aga
KUIDAS ON tegeilikult? Kas on
kedagi suitsetamise eest TPI-s
vastutusele võetud? Või ei pea-
gi tuleohutuse eeskirju täitma?
Kes aga ütleb siis, millised ees-
kirjad on täitmiseks ja millised
mitte?

Plakatid ajakirjast
"NEUE WERBUNG"

Ülal paremal poolakeelne tekst:
"SINU AJANÄITAJA"

JAA? EI?
EI? JAA?
EI!

**Vestlus meditsiini-
kandidaat
HARRI JÄNESEGA**

Tubakatoodete läbimüük kas-
vab, sest suitsetamine on vä-
heseid narkomaania liike, mille
ühiskond mõningal määral
heaks on kiitnud. Suitsetamise
vastu on võideldud kogu aeg,
juba sellest ajast peale, kui tu-
bakas Euroopasse toodi. On
mindud isegi surmanuhtlusega
ähvardamiseni.

Suitsetamisvastane võitlus on
kahtlemata õigustatud. Nõuko-
gude Liidus tehakse seda siiski
veel tagasihoidlikult. Soomes,
Rootsis, Kanadas, USA-s, Ja-
apanis näiteks makstakse suitsu-
meestele vähem palka — suitsu-
pausid arvatakse töötasust mä-
ha.

Miks see pahe siis ikkagi nii-
võrd levib? Levib, sest on ole-
mas niisugune komme. Eeskujul

on teatavasti parim mõjutaja.
Esimesed paar-kolm pakki, ise-
gi esimene aasta ei tee suitseta-
jale veel midagi erilist. Lihtsalt
makstakse lõivu ühiskonnale,
õigemini selle suitsetavale osale.

Poistel on suitsetama hakka-
mise põhjuseks tavaliselt meheli-
kkuse taotlus, tüdrukutel kos-
keteerimisvajadus. Suits on
meil kergesti kättesaadav, seda
võib kaupluses küsida juba
16-aastaselt, ta on odav.

Narkomaaniaalaadne nikoti-
nism kujuneb välja 4—5 pideva
suitsetamisajast jooksul, mil
saabub lagi — mõni tõmbab pa-
ki, teine paar pakki päevas,
kolmas piirduv 10 suitsuga. Ja
nii aastakümneid.

Olmearkomaania ei ole võr-
reldav alkoholi ega heroini-
oopiumi mõjuga. Püsiva narko-
maania tunnuseid — kui püüda
narkootikumide maha jätta, kans-

neb erakordselt halb enesetun-
ne. Sellest ülesaamiseks läheb
vaja tohtrite abi. Niisugust abi
meil nüüd organiseeritakse. Ju-
ba lähemas tulevikus hakkab
meie tervishoiusteam tegele-
ma mitte niivõrd suitsetamis-
vastase võitlusega, kui sigare-
tist loobujate abistamisega.

Suur osa suitsetajaid loobub
ise — nädalapäevad on paha
olla, siis aga võib aastaid enam
mitte suitsetada. Kui aga ju-
huslikult see esimene sigaret
ette panna, läheb jälle kõik
vanaviisi.

Suitsetamine on tõsiselt ter-
vistkahjustav harjumus. Kopsu-
vähk, südame- ja veresoonekon-
na haigused, maokatarrid esi-
nevad sagedamini suitsetajatel.

Alkoholiga on olukord sel-
gem — mees joob end täis, tui-
gerdab purjus ringi, igauks
näeb ja mõistab hukka. Tubakas

on selles suhtes märksa salapä-
rasem.

Enamikes maades on tubaka-
toodete reklaam keelatud.
USA-s võib näiteks postiauto-
delt lugeda antireklaami:
100 000 arsti loobusid suitseta-
misest. Ju nad teavad midagi,
mida teie ei tea. Lääne-Euroo-
pas on suitsetamise eest suured
trahvide kohtades, kus see on
keelatud.

Väga halb on, et suitsetajad
ja mittesuitsetajad töötavad
koos. Praegu on moes suitseta-
mise piiramine kohvikutes, kuid
sellest üksi on vähe abi. Kui
mitesuitsetaja on sunnitud 8
töötundi koos suitsetajaga ära
kannatama, siis paar tundi sa-
masuitsulist kohvikut talle ka
enam hullemini ei mõju.

Kategooriline suitsetamiskeeld
valitseb meil raviasutustes. Ka
Nõukogude armees ei anta staa-

**ROODE LIIAS, komsomolisekretä-
ri asetäitja:**

«Miks suitsetatakse? Vist sellepär-
rast, et ollakse harjunud, ja harju-
mine saab alguse kodust ja koolist,
üldse keskkonnast, kus joomist peeta-
kse paheks, suitsetamist aga mitte.

Ainuüksi ärakeelamisega suitseta-
misest lahti saada pole lootuski —
ei saa ju ometi palgata mittesuitse-
tajast meeldetuletajat, kes suitsu-
meeste kannul käiks ja moraali
loeks. Aga päris segamatult peaaegu
igal pool suitsu tõmmata, nagu
praegu TPI-s, küll ei tohi. Suitse-
tada võiks ainult tagumistes trepi-
kodades. Selleks peaks a) trepiko-
dade vaheüksed sujuvalt kinni-lah-
ti käima, b) pisavalt jätkuma kor-
ralikke tuhatoote, c) olema ka ko-
had, kus saaks istuda, d) suitseta-
miskohad olgu vastava sildiga kind-
lalt märgistatud.»

HARRI EESMAA, haldusprorektor:

«Suitsu jätsin maha kümmeaasta
aastat tagasi. See on saakaval asi,
algul tõmbad ega saa arugi, millal
tervise peale käima hakkab.

Paljudes kõrgkoolides on suitseta-
mine kooli ruumes täiesti keelatud,
s. t. kes suitsu ette tahab panna,
tohib seda teha ainult õues. Arvan,
et sellise eeskujul järgimine võib
meie kliimas tervisele teistpidi kah-
julike mõjuda. Järelikult tuleb
siiski katuse all leida ruumiosad,
kus võib suitsetada. Võiks ka
kateedrites, kuid mitte laboreis ja
sellistes ruumides, kus pidevalt
vaimse tööga tegeldakse.»

**JAAN VÖRK, elektroautomaatika-
teaduskonna dekaan:**

«6-aastaselt sain isalt sel teemal
kere peale, hiljem pole suitsu ette
pannud. Arvan, et nalle, kellele
meie majas suits vajalik on, peak-
sid olema ette nähtud suitsetamis-
kohad. Mitte nii, nagu praegu.»

**LEMBIT JOORITS, ehitusteadus-
konna dekaan:**

«Vajalikud on suitsetamiskohad,
millest ka rangelt kinni peetakse.
Algul peaks neid kohti olema rohkesti,
sest suitsetamise üldine ärakeelamine
ei too ju päevapealt lahendust,
aga kui juba suitsetada, siis kultuur-
selt. Sobiks tagumised trepikodad.
Igal juhul tuleb miskit ette võtta,
arvan, et muuta terves meie majas
valitsevat suitsetamist suitsetamisse.
Probleemi peaksid kä-
sile võtma kõik — alates juhtkon-
nast, ühiskondlikest organisatsioonidest,
igast teaduskonnast.»

rette enam riigi poolt.

Valdav osa inimesi alustab
suitsetamist 14—15-aastaselt.
Viimase aja tendentsid näita-
vad sellele, et noorenemist, juba
4. klassis proovitakse, 8. klassis
võib leida korralikke suitsume-
hi. On klasse, kus vaid 1—2 õpi-
last ei suitseta.

Ei aita lihtsalt jutt: ära sui-
seta, see on kahjulik. Ikka ja
ainult eeskujul mõjul on võimalik
suitsetajaid mõjutada. Pea-
legi on olukordi, kus ka kirgli-
kud suitsetajad lihtsalt ümasta-
vad oma meelistegevuse — näi-
teks suvistel matkadel, reisidel
j.m. huvitavas tegevuses.

Arvatakse, et kui mittesuitse-
taja teeb täissuitsetatud ruumis
kasvõi ühe suitsu, siis ei ole tal
seal ruumis pikem istumine nii
kahjulik. See on vale. Suitseta-
mise kahjulikkus mõju ei saa
peletada suitsetamise endaga.

need õnnelikud, kes end suit-
suga taaslaadida võivad.

Ei, seda ei taha öelda kind-
lasti ka ükski kirglik tõmbaja
ise. Ta lihtsalt tunnistab end
nõrgaks, kes midu ei saa, kui peab
suitsu ette panema. Et ma võin ilma
ka olla — tunni, kaks, enamgi, aga
vaat äkki tunnen, et nüüd on
vaja. Pooleliolev töö ei lähe eda-
si, kõik mõtted kisuivad ühte
kanti, soovidekiired koonduvad
ühes konkreetse punktis, milleks
on sigaret.

«Viin murrab kui karu kar-
jas, tubakas närib kui rott
viljasalves.»

«Tubakasuitsetamise kahju-
lik mõju ei ilmne otsekoheselt,
inimesed ei märka seda nii
selgesti kui alkoholi toimet,
mistõttu avalik arvamus seda
peaaegu ei tunnigi.»

Pöördusin ühe TPI tüden-
gi — mittesuitsetaja poole.

«Kuidas sa suhtud tütarlaste
suitsetamisega?»

«Minu tutvuskonnas pole üht-
ki tüdrukut, kellel ma poleks
sigaretti ees näinud. Kas nad
kõik ka tõsisemalt tõmbavad,

**SIGARETID
KOMMEN-
TAARIDEGA**

polegi oluline. Fakt on, et ta on
suitsu kord ette pan-
nud.»

«Miks sa nii väga selle vastu
oled?»

«Oled sa kunagi suudelnud
tuhatoosi?»

«Kas sina sus oled?»

«Veel teine avalik arvamus.
Situatsioon: grupp, oletame, tü-
dengid. Noormehed, tütarlap-
sed. Kõik suitsetavad. Ei, eksin,
siiski mitte kõik. Ühele tüdru-
kule parasjagu pakutakse. Pea-
räpatus. Noormehed küsivad kül-
mükergitusid.»

«Kui huvitav! Kas sa tõesti ei
suitseta?»

«Sorry, I'm a lady,» naeratab
neid.

«Oo, vabandust,» läheb noor-
mees kerge tooniga kaasa.

Nii. Sama situatsioon mõni
päev hiljem. Taas pakutakse
tolle tüdrukule. Kuid seekord
võetakse suitsu vastu. Tuld and-
des taas pakkuja imestus, nüüd
muudugi vastupidine:

«Sa muudad kuidagi ruttu
oma põhimõtteid.»

«Oh ei, mul lihtsalt ei ole
tänaheks suudlusi planeeritud.»

«?»

Jah, mida kõike küll ei pla-
neerita. Aga igauhel on õigus
eriarvamusele.

«Suitsetavad (noored) naised
kuuluvad tüüpilisse Ungari
tänavapilti, kohvikute, kino-
saalidest, klubidest j.m. koos-
käimiskohtadest rääkimata.
Naised kiindumus tubakasse
tundub tõesti esialgu harju-
matuna, iseenamisi, kui oled
suitsetavas naises tänini näi-
nud midagi peituvat, naisele
mitteomast ja tege- kah-
julikkus.»

Ekskursioonil Debreceni tu-
bakavabrikusse oli giidiks vab-
riku sümboolina, mõjuv ja deval-
sigaretti pähviv isener Ilona.

kirgliku pilgu ja särava nae-
ratusega noor naisterahvas.
Tundes end ta seltsis vabana
ja meenutades üht labast võrd-
lust tuhatoosi limpsimisest ja
suitsetava naise suudlusest,
provotseerisime teda küsimu-
suga selle võrdluse paikapida-
vuse kohta. Ilona oli samavõrd
lõõv oma vastuses. Esiteks või-
vat enne suudlemist suud lo-
putada, teiseks olevat kümneid
desodoraante suuõhu värskenda-
miseks ja kolmandaks: «Ei
tea, miks peaks naised olema
meeldivam suudelda suitseta-
vat meest?»

Emantsipatsioon missugune.
Ja vastuabinõutudki ära näida-
tud. Siit moraal — püüdke
enne suudlemist viibida kraa-
ride, duširuumide, vannituba-
de jms. läheduses või kandkem
kaasas veepudelikesi. Desodo-
randi peale ei saa nii väga loo-
ta, kaupluste varustamises võib
häireid ette tulla. Ja kuigi nai-
ne on võideldes tööpoolest saa-
vutanud võrdõiguslikkuse mees-
tega, ei kaota ta ilal õigust olla
naine, ja mõnikord oleks ikka
väga kena sellest võrdsusest
loobuda.

(Jürg 4. lk.)

